

AZ ERDŐ

AZ 1862-BEN ALAPÍTOTT ERDÉSZETI LAPOK 112. ÉVFOLYAMA

1977. JANUÁR * XXVI. ÉVFOLYAM I. SZÁM

Az erdő korszerű meghatározása

Napirendre került az 1961. évi, az erdőkről és a vadgazdálkodásról szóló törvény felülvizsgálata. Bár ezt a törvényt viszonylag nem régen fogadták el, új törvény előkészítése időszerű, mivel az erdőgazdálkodásban szerte a világon és nálunk is rendkívül gyors fejlődés megy végbe. Célszerű volna, ha az új törvénybe korszerű erdődefiníció kerülhetne. Az 1961. évi 7. törvény II. fejezetének 3. §-a szerint

„A törvény alkalmazásában

a) *erdő* az erdőjellegetű faállománnyal borított terület, a felújítandó vágás-területekkel, közbenső tisztásokkal, üzemi utakkal, nyiladékokkal, rakodókkal, csemetekertekkel és az erdőgazdálkodás céljait közvetlenül szolgáló egyéb területekkel együtt;

b) *fásítás* a külterületen levő fásor, facsoport, a fél hektárnál kisebb erdőfolt, valamint az olyan fásított legelő, amelyen a fák koronája a területnek legalább egyharmadát borítja.”

Ez a meghatározás ma már nem tartható, mivel az erdőt általában mindenütt biogeocönózisnak, ökoszisztémának tekintik. A KGST-ben például „Az ökoszisztémák (biogeocönózisok) és a táj védelme” témában koordinációs központ működik, melyben a szocialista országok közel száz kutatóintézete vesz részt. Véleményünk szerint az új törvényben az erdő mai követelményeknek megfelelő meghatározása a következő lehetne:

Az erdő

a föld felületének fás növényekkel borított része;

— nyitott és mégis természetes önszabályozással rendelkező szárazföldi környezeti rendszer (ökoszisztéma),

amelyben egymásra is tartós hatást gyakorló fák, cserjék és egyéb növények, valamint sajátos állatvilág él,

— amely termőhelyére és közvetlen környezetére is kölcsönhatást gyakorol,

— amelyet állandó, dinamikus, a kezelt erdőben emberi tevékenység befolyásolta változás jellemez.

Az erdei ökoszisztéma tehát olyan egység, amely az élővilágnak, az erdei életközösségnek az anorganikus környezettel alkotott kölcsönhatását, igen bonyolult, komplex szövevényét jelenti, amely természetes önszabályozásra képes, s az összesség (totalitás) jellemzőit is magán viseli. Jellemzője az anyagáramlás, és az energiaforgalom nemcsak az ökoszisztéma élővilága és élettelen környezete között, hanem az élő szinteken belül is.

Az ökoszisztéma élőinek világa a szerves anyagot termelő növényeken kívül a fogyasztó, növényevő és ragadozó állatokból, s a szerves anyagot lebontó, eltakarító, talajlakó élőlényekből áll. Ezek az erdők környezeti rendszerének alrendszereit, szubökoszisztémáit alkotják, amelyek közül erdőgazdálkodási szempontból a legfontosabbak az ökoszisztéma fáinak együttese, a faállomány, és az ökoszisztémában élő állatvilág, elsősorban a vadállomány.

Ökoszisztéma, illetőleg erdőtípus rendszerünk 14 típust különböztet meg, melyek közül 10 természetszerű zonális és azonális erdőtársulásokat, 4 pedig mesterséges fás kultúrákat foglal össze (lucfenyvesek, erdeifenyvesek, fekete-fenyvesek, bükkösök, hárs-köris-juhar sziklaerdők, gyertyános tölgyesek, hegy-ségi éger-köris patakminti és láperdők, tölgyesek, erdőpusztai cserjés tölgyesek, síksági ártéri erdők, síksági láperdők, nyíresek, nyárasok, akácok). A természetszerű ökoszisztémák jellemző tulajdonsága az önszabályozóképeség, amelyet sokszor biológiai egyensúlynak vagy harmóniának is nevezünk. Amennyiben a természetszerű ökoszisztémákba — gazdálkodási céljaink elérése érdekében — kisebb vagy nagyobb mértékben belenyulunk, akkor természetes önszabályozóképeségük csökkenhet vagy esetleg meg is szűnhet. Az erdőművelő módszerei ezért ennek elkerülése érdekében az erdő természetes felújítására, az őshonos fafajok fenntartására, a természeti környezet és erdőtársulás fenntartására, természetszerű nevelővágások bevezetésére stb. irányulnak. Azokban az ökoszisztémákban viszont, amelyekben az emberi beavatkozások következtében számottevő mértékben csökkent vagy esetleg teljesen meg is szűnt az önszabályozóképeség, ha azt akarjuk, hogy produktivitásuk megmaradjon, akkor az önszabályozóképeséget emberi beavatkozással kell nagyobb részben helyettesíteni. Az erdőgazdálkodásban ez a beavatkozás tarvágásos fakitermelésben, mesterséges erdőfelújításban, faállománynevelésben, károsítók elleni védekezésben, vadászatban stb. realizálódik.

Kifejtettekben leegyszerűsítve, röviden benne van az erdő, az erdőgazdálkodás lényege, e nélkül korszerű erdőtörvény nem fogalmazható, korszerű erdőgazdálkodás nem szervezhető meg.

Igmándy—Keresztesi—Majer